

Af Henrik H. Brandt,
direktør for Idrættens
Analyseinstitut

Til kamp for det globale idrætsklima

Når Idan i dette nyhedsbrev foreslår den danske regering og alle idrættens aktører i Danmark at finde sammen om en målrettet international satsning på Danmark som international breddeidrætsnation, er det sådan set ingen anklage mod eliteidrætten og den olympiske idræt.

Den olympiske idræt er et fascinerende, men også 'overbefolket' satsningsområde. Man så det tydeligt, da DIF-formand Niels Nygaard få uger efter den største idrætspolitiske satsning på dansk jord nogensinde, IOC-kongressen i oktober, end ikke opnåede valg til de europæiske olympiske komitéers (EOC) bestyrelse.

En satsning på at hævde sig idrætspolitisk i 'den olympiske verden' har samtidig den bivirkning, at den forudsætter en veludviklet evne til at lukke øjnene og tie i forsamlinger.

Er der nogen, der tror på, at dansk idræts relativt stærkeste sportsgren i forhold til økonomisk og sportslig styrke på internationalt plan, håndbolden, for alvor vil engagere sig i den seneste sag om personlig berigelse med det internationale håndboldforbunds præsident i hovedrolle? Ikke hvis det truer det ultimative mål for regeringens handlingsplan for at trække internationale idrætsbegivenheder til landet, nemlig et dansk værtskab for håndbold-VM.

Når vi foreslår en international dansk satsning på breddeidrætten, er det ikke for at vende eliteidrætten ryggen, men fordi dansk idræt ganske enkelt kan 'flytte mere' for sig selv og for verdens idrætsudøvere ved også at lancere en målrettet interna-

fortsættes...

Indhold:

- Kommentar: Brug for ny idrætsvision
- Fitness-sektoren ændrer karakter
- De unge 'vagabonder' skal spille med
- Konference i Sverige
- Nyt i vidensbanken
- Anmeldelse: Løgn over løgn

Foto: Allan Storkberg

Ungdomsturneringen Dana Cup i Hjørring er en dansk gigant blandt sportsevents med udspring i den bredere idræt. Turneringen samler 20.000 deltagere fra over 45 nationer fordelt på 850 fodboldhold.

Danmarks gyldne chance i international idrætspolitik

Kommentar: Danmarks store chance for at markere sig internationalt kommer ikke fra eliteidrætten, men fra en satsning på dansk idræts sande styrke: Frivillighed, demokrati og høj idrætsdeltagelse for alle målgrupper.

Af Henrik H. Brandt, Idrættens Analyseinstitut

Freden har sænket sig over det lille land efter et hektisk efterår, hvor først IOC's session og dernæst FN's klimakonference trak verdenspressen og verdensledere til København i hidtil uset omfang og skabte et medie- og sikkerhedsopbud af enorme dimensioner.

Der har været hede debatter om det politiske udbytte og den kunstneriske udførelse af den globale klimakonference, men man kan næppe være uenig i, at et helhjetet engagement for det globale klima er et godt 'match' for et lille land med myriader af cyklister, tusindvis af vindmøller og ønsket om udvikle erhvervsliv og omdømme via styrkepositioner som miljøteknik og vedvarende energi.

Danmarks anden store internationale satsning i 2009 var værtskabet for IOC's

session og kongres i København i oktober og 'Sportsåret 2009', der var en samlet markedsføring af en række internationale sportsbegivenheder i Danmark i årets løb.

Akkurat som klimakonferencen gav IOC-kongressen massiv medieomtale og opmærksomhed, men var IOC-kongressen og andre af Sportsårets store begivenheder nu også et lige så perfekt match som klimakonferencen i forhold til dansk idrætstradition og danske styrkepositioner på idrætsområdet?

Fik begivenhederne Danmark til at skille sig ud på den idrætspolitiske scene, og førte de til en nævneværdig styrkelse af dansk idræts internationale position?

Svaret er i det store hele nej.

Breddeidrættens 'verdenscentrum'

Al respekt for OL, store mesterskaber og

fortsættes...

tional satsning på breddeidræt.

Den olympiske sport lever stadig i den kommercielt betingede vildfarelse, at nutidens ungdom kan lokkes til at blive i konkurrencesporten gennem 'uddannelse', smart indpakning af et ungdoms-OL og massiv markedsføring via nye medier. Sådan forholder det sig bare ikke for hovedparten af de unge, og derfor har international idrætspolitik brug for andre stemmer.

Dette nyhedsbrev kigger eksempelvis også på fitness-sektorens vækst herhjemme og på teenagernes komplekse idrætsvaner. Præcis to eksempler på, at idrætten rummer langt flere facetter end dem, der kan rummes i den på internationalt niveau så fremherskende olympiske logik.

Ønsket om at fremme idræt og fysisk aktivitet er i stigende grad en global dagsorden. Uden at være perfekt har Danmark meget at byde på i den sammenhæng. Danmarks næste klimasatsning kunne passende være en ambitiøs satsning på at styrke det globale idrætsklima.

Foto: Polfoto/Miniam Dalsgaard

På motionsiden rager ikke mindst DHL-stafetten op. Løbet i København er med sine cirka 125.000 deltagere over fem dage verdens største motionsløb.

NYT FRA IND- OG UDLAND

Ny skandale i håndbolden

Det internationale håndboldforbund, IHF, er endnu engang kommet i søgelyset for tvivlsomme økonomiske transaktioner og interessekonflikter i kølvandet på den egyptiske IHF-præsident, Hassan Moustafa.

Det tyske nyhedsmagasin 'der Spiegel' har afsløret, at Hassan Moustafa havde en privat kontrakt med medieagenturet Sportfive til en værdi af næsten 4,5 mio. kr. i en periode, der faldt sammen med, at Sportfive stod for salget af verdenshåndboldens tv-rettigheeder.

Hassan Moustafa har ikke benægtet, at han modtog pengene fra Sportfive. Af Moustafas personlige kontrakt med Sportfive fremgår, at han skulle medvirke til at "skabe gode forbindelser til sportsorganisationer og deres beslutningstagere", lige som han "skulle understøtte Sportfive i formaets bestræbelser på at sikre rettighederne til betydningsfulde arrangementer".

I en tysk pressemeddelelse fra IHF anfører Hassan Moustafa, at kontrakten var en privat kontrakt, og at den intet havde at gøre med hans virke som IHF-præsident.

Hassan Moustafa har tidligere været i søgelyset for at manipulere kampe ved at blande sig i dommerpåsætningen, lige som han har modtaget store beløb i rejsegodtgørelse uden bilag og bliver kritiseret for sin udemokratiske ledelsesform.

Læs også den tidligere formand for IHF's spiller- og regelkomité Christer Ahls kommentar til sagen på den tyske journalist Jens Weinreichs hjemmeside: www.jensweinreich.de.

regeringens igangværende handlingsplan til 260 mio. kr. over fire år for at tiltrække internationale idrætsbegivenheder. Men Danmark kunne gøre langt mere for det globale idrætsklima ved at skabe og formidle en international idrætspolitisk vision for breddeidrætten.

Sandheden er, at Danmark for en brøkdelen af handlingsplanens midler kunne blive breddeidrættens 'verdenscentrum'. I en tid med stigende fokus på at styrke fysisk inaktivitet og social integration gennem idræt over hele verden ville Danmark som internationalt orienteret breddeidrætsnation være sikret massiv efterspørgsel og interesse på breddeidrætten område, hvor der i dag er en forbløffende mangel på slagkraftige internationale aktører

Voldsomt mismatch

Fælles for Sportsårets store events var en altovervejende finansiering fra offentlige kasser til store engangsbegivenheder. Gør man investeringerne samlet op, får man et voldsomt mismatch mellem de pågældende events og de styrkepositioner og værdier, som reelt præger idrætten i Danmark, og som regeringen og andre offentlige instanser så gerne ville fremme med de massive offentlige tilskud til store idrætsbegivenheder i 2009.

Andre danske initiativer med betydeligt større potentiale for at skabe debat, opmærksomhed og viden om den danske idrætsmodel og styrke kendskabet til international idrætspolitik såvel i Danmark

som internationalt klarer sig igennem på mikroskopiske bevillinger.

Play the Game får 1,5 mio. kr. fra Kulturministeriet, International Sport & Culture Association (ISCA) klarer sig med 0,9 mio. kr., Idrættens Analyseinstitut – udgiver af dette nyhedsbrev – får 3,9 mio. kr. Idrætsforskningen via Kulturministeriets Udvalg for Idrætsforskning får blot 4,9 mio. kr. om året. Et veletableret græsrodsinitiativ som Cross Cultures-projektet med fodboldskoler på Balkan og i Kaukasus kæmper for bevillinger fra år til år.

Via handlingsplanen hælder man med andre ord store millionbeløb i internationale satsninger, der ofte manifesterer sig som en omvej til målet i forhold til at fremme dansk idræts reelle internationale styrkepositioner.

De danske styrker

Hvad er det da, den danske idrætsmodel har at tilbyde det globale idrætsklima?

Først og fremmest har vi en statslig idrætspolitik, der økonomisk næsten ligestiller de olympiske organisationer (DIF, Team Danmark m.fl.) med dedikerede breddeidrætsorganisationer som DGI og Firmaidrætten. Dette er usædvanligt i internationalt lys. Modellens styrke fremgår af det forhold, at vi i Danmark er langt forbi debatten i de fleste andre lande, hvor ønsker om flere penge til medaljekapløb og store sportsbegivenheder begrundes med tvivlsomme gevinster for folkesund-

fortsættes...

Australsk nej til olympisk kapløb

En kritisk kulegravning af australsk idræt vil sætte prop i udgifterne til eliteidræt og i stedet bruge flere penge på bredden.

Internationalt er Australien en mønsternation med en top-5-placering ved det seneste OL. Men bag facaden kæmper landet angiveligt med en uklar idrætspolitik, forsømmelser på breddeidrætsområdet, nedslidte faciliteter og nye udfordringer i form af ændrede idrætsvaner og større fokus på idræt og sundhed.

Rapporten, der er bestilt af den australske regering, vurderer, at problemerne er så alvorlige, at australsk idræt har brug for et idrætspolitisk kursskifte til gavn for breddeidrætten.

På den baggrund stiller rapporten sig kritisk over for den australske olympiske komité's forslag om årligt at tilføre mere end 100 mio. australske dollars (knap en halv mia. kr.) til eliteidrætten, så landet kan fastholde en top-5-placering ved OL.

Rapportens anbefalinger har sendt landet ud i en veritabel idrætspolitisk fejde, hvor Australiens Olympiske Komité anklager rapporten for at være fejlbehæftet og drage de gale konklusioner.

Bl.a. argumenterer den olympiske komité for, at eliteidrætten og de olympiske værdier inspirerer og forener såvel befolkningen som nationen og derved styrker hele idrætten.

Navnesponsor opgiver Parken-arena

Opførelsen af Parkens projekterede multiarena, der allerede er blevet udskudt i to omgange, hænger nu om muligt i en endnu tyndere tråd, efter at den kriseramte bank Capinordic har trukket sig som navnesponsor.

Parken har ikke tidligere offentliggjort navnesponsoratets størrelse ud over, at der var tale om 'et væsentligt årligt millionbeløb'

Parken skal ifølge aftalen med Københavns Kommune påbegynde opførelsen af arenaen med plads til 4.500 tilskuere senest den 1. april i år, men det vil være en gedigen sensation, hvis det sker.

Parken Sport & Entertainment er i dag finansielt presset, ligesom FCK's herrer er fusioneret til AG København og efter planen skal spille hovedparten af sine kampe på den københavnske vestegn.

hed og øget idrætsdeltagelse.

I Danmark er alle idrættens aktører i dag på det rene med, at skal man styrke idrætsdeltagelsen for børn, unge og gamle, skal man målrette indsatsen for alle aldersgrupper og livsfaser. Hvor andre lande fastholder illusionen om 'sportspyramiden' med eliten, der skaber bredde, og omvendt, selv om ungdommen flygter ud af sporten og ind i fitnesscentre, og selv om ikke-konkurrencesportslige aktiviteter som stavgang, cykling, jogging, friluftsliv, styrketræning m.m. tordner frem uden for sportsorganisationernes domæne, giver både debatten, støttepolitikken og praksis i dansk idræt i højere grad plads til såvel sportstalenter som motionister:

Folkeoplysningsloven støtter et åbent og demokratisk foreningsliv uden statslig styring af aktiviteterne.

Fordelingsnøglen for de statslige tipsmidler ligestiller breddeidrætsorganisationer med den mere konkurrenceprægede sport.

Og veletablerede institutioner som Lokale- og Anlægsfonden har blik for arkitektur og planlægning med appel til idræt og bevægelse for grupper uden for foreningslivet.

Ingen selvfølge internationalt

For os er de disse forhold en selvfølge, men for mange af de tilstedeværende nationale olympiske komitéer ved IOC-kongressen i Bella Centret eller for mange af de byer og idrætsledere fra mindre organisationer, der et par uger senere deltog i ISCA's verdenskongres i København, er den danske model en vild drøm.

Mange lande leder med fortvivlelse efter redskaber til at vende trends med tiltagende fysisk inaktivitet i befolkningerne og stigende frafald fra konkurrencesporten. For sådanne lande er det ingen særlig præstation at afvikle et flot VM i brydning eller en IOC-kongres uden mislyde. Den slags kan de også i Kina, Guatemala eller Dubai.

Men en idrætsmodel, hvor den reelle økonomiske fordeling og mange af de konkrete tiltag rent faktisk retter sig mod at styrke frivillighed og medborgerskab og mod at skabe rum til fysisk aktivitet og sikre tilgængelighed til idrætsfaciliteter og klubber for alle, er en revolution – selv for mange EU-lande.

En dansk vision

Hvad skulle en international dansk idrætspolitisk vision så bestå i?

Først og fremmest politisk lederskab og en beskeden bevilling til at give Danmark positionen som international dynamo for

“For mange af dem, der deltog ved IOC-kongressen i Bella Centret, er den danske model en vild drøm”

breddeidrætten ud fra en idrætspolitisk, en forskningsmæssig og en erhvervspolitisk dimension.

Man skulle styrke danske forsknings- og vidensmiljøers mulighed for at samle og formidle komparativ viden om idrætspolitikker, idrætsdeltagelse og programmer til fremme af fysisk aktivitet osv. på lokalt og nationalt niveau.

Man skulle styrke debatten om demokrati, åbenhed og korrupsion i international idræt og give medier, idrætsledere og forskere i andre lande ammunition til at fremme debatten i deres egne lande gennem tiltag som Play the Game og ISCA.

Man skulle give institutioner som Lokale- og Anlægsfonden en mere international dimension med forpligtelse til at samarbejde mere med danske iværksættere, byplanlæggere, arkitekter og bygherrer med eksportpotentiale om at udbrede succesfulde koncepter for fremme af idræt og fysisk aktivitet.

Man skulle udvide Idrættens Analyseinstituts forpligtelse til og rammer for at monitorere og formidle forskning, viden og debat til de idrætspolitiske aktører herhjemme til også at omfatte de væsentligste idrætspolitiske aktører internationalt.

Men først og fremmest skulle man invitere alle idrættens aktører, forskningsmiljøer, idrætsrelaterede virksomheder og myndigheder til at udvikle en fælles vision for Danmark som international dynamo for breddeidrætten.

Danmark kan blive det land, som udenlandske idrætsledere, politikere og forskere valfarter til for at studere rammevilkår, faciliteter, frivillighed, byplanlægning, arkitektur og succesfulde programmer for den brede idrætsdeltagelse. Får man som led i processen skabt den rette kobling mellem idrætsorganisationer, forskningsverdenen og erhvervslivet om en sådan udvikling, kan satsningen såmænd sagtens vise sig at være lige til en olympisk guldmedalje på længere sigt.

Frivilligt arbejde på eksamensbeviset

Elever på ungdomsuddannelser, som arbejder frivilligt i deres fritid som eksempelvis fodboldtræner, spejderleder eller lektiehjælper, får fremover mulighed for at få indsatsen påført eksamensbeviset.

Bag initiativer står indenrigs- og socialminister Karen Ellemann og undervisningsminister Bertel Haarder, som med initiativet ønsker at tilbyde alle elever på landets ungdomsuddannelser et forløb på mindst 20 timers frivilligt arbejde.

I DGI hilser man ordningen velkommen, da den er et anerkendende stempel for organisationens mange unge frivillige.

"I DGI håber vi, at initiativet vil gøre det nemmere for foreningerne at rekruttere unge og få fat i nye folk," siger formanden for DGIs uddannelsesforum Lars Mandrup.

Det overordnede mål med ordningen er, at få flere unge til at arbejde frivilligt. Arbejdet skal ske i løbet af uddannelsesforløbet og ligge uden for skoletiden. Til at koordinere og organisere ordningen, der træder i kraft 1. februar, skal der oprettes et landssekretariat.

Baggrunden for ordningen er ifølge undervisningsminister Bertel Haarder, at "det at have gjort en frivillig indsats som leder, hjælper, besøgsven eller mentor kan være lige så kvalificerende som mange skolefag."

En række anbefalinger til udmøntningen af ordningen er fremlagt i en udvalgsrapport, som bl.a. har fået input fra de landsdækkende idrætsorganisationer.

Dansk idræt får web-tv-kanal

Danmarks Idræts-Forbund (DIF), Team Danmark og en række specialforbund lancerer omkring maj 2010 en web-tv-kanal, der skal vise mangfoldigheden i dansk idræt.

"De traditionelle, danske tv-kanaler overser mange små idrætsgrene i deres daglige sportsdækning, hvilket betyder, at en lang række idrætsgrene sjældent vises i levende billeder. Formålet med den nye web-tv-kanal er netop at vise dansk idræt og danske eliteudøvere frem og dermed gøre det bedste fra dansk idræt tilgængeligt for alle interesserede," lyder begrundelsen fra DIF og Team Danmarks fælles medieudvalg.

Medieudvalget vil ansætte to videojournalister i løbet af foråret. De skal ud over at bygge kanalen op producere indslag om alt fra hockey til squash. Indslagene vil bl.a. bestå af interviews, portrætter, highlights, videodagbøger og små sjove indslag.

Ud over at blive vist web-tv-kanalen er målet samtidig at brede stoffet ud på nettet – blandt andet via aftaler med eksisterende web-tv-kanaler og integration på specialforbunds egne sider.

Foto: Polfoto/Jens Dige

Omskiftelige tider: De veletablerede kæder, her er vi i SATS, møder hård konkurrence fra nye aktører.

Fitness-sektoren i Danmark ændrer karakter

I 2003 dominerede fitnesskæderne fitness dk, Equinox og SATS på det danske marked. Siden har branchen været genstand for økonomisk polarisering, samtidig med at nye aktører som Fitness World har etableret sig.

Af Rebecca Steele, Idrættens Analyseinstitut

De senere år har vendt op og ned på det kommercielle fitnessmarked i Danmark.

I 2003 blev branchen tegnet af tre store kæder, fitness dk, Equinox og SATS, som sad på hovedparten af centrene. I dag er billedet langt mere broget med fremkomsten af en række nye aktører. Desuden viser Idans gennemgang af de største kæders regnskaber, at der er sket en økonomisk polarisering blandt de store aktører på fitnessmarkedet.

Figuren (se næste side) viser det primære driftsresultat for fitnesskæderne.

Som det fremgår, var driftsresultaterne for de fire kæder uden de helt store udsving i 2003. Herefter skiller 2005 sig ud, da alle kæderne – noget usædvanligt – her formåede at få et overskud på den primære drift. Desuden var det i 2005, at lavpriskæden Fitness World fik fat i markedet og fik skabt overskud på bundlinjen.

Men for den samlede fitnessbranche er

årene 2006-2007 de mest markante, da der her begynder at tegne sig et billede af fitness-sektorens 'tabere' og 'vindere'.

Mens Fitness World og fitness dk har positive driftsresultater, halter SATS og Equinox efter.

Polariseringens konsekvenser

Polariseringen har haft de største konsekvenser for det islandsk ejede Equinox.

Kæden blev efter flere kriseår i 2009 opkøbt af lavpriskæden Fitness World, der aktuelt fremstår som fitnessbranchens helt klare vinder. For SATS og fitness dk er billedet mere nuanceret, end de seneste regnskabstal antyder.

Ud over at få et markant driftsunderskud i 2008 nedskrev SATS hele sin goodwill som led i en større organisatorisk omstrukturering, og kæden kom ud med et samlet underskud på 79 mio. kr. Men omstruktureringen, hvor SATS Danmarks aktiviteter efterfølgende blev lagt sammen

fortsættes...

Dansk eliteidræt har vind i sejlene

Dansk eliteidræt har i 2009 oplevet en klar forbedring af sin internationale sportslige konkurrenceevne. Paradokset er, at fremgangen sker i en tid, hvor den ellers har stået på besparelser hos Team Danmark og i specialforbundene.

Det konkluderer en analyse af de danske eliteidrætsudøveres præstationer i det forgangne år foretaget af Rasmus K. Storm, Idan, og professor Klaus Nielsen, Birkbeck – University of London.

Bortset fra et par år i slutningen af 1990'erne har dansk eliteidræt ikke stået så stærkt internationalt og over en bred front siden OL i 1948.

Samtidig bryder årets resultater markant med den svækkelse af danske eliteidræts internationale position, der er sket i løbet af det seneste tiår. Analysen konkluderer, at dette kombineret med gode danske junior-resultater kan give grundlag for optimisme i forhold til OL i 2012.

Læs hele analysen på Idan.dk.

10.000 svenske motionsdopere

Mere end 10.000 mænd mellem 18 og 34 år har brugt doping i det seneste år, vurderer en svensk rapport fra Statens Folkhälsoinstitut, der har samlet tilgængelig viden om motionsdopingens udbredelse og konsekvenser. Rapporten konkluderer desuden, at der typisk er tale om mænd, som styrketræner i fitnesscentre.

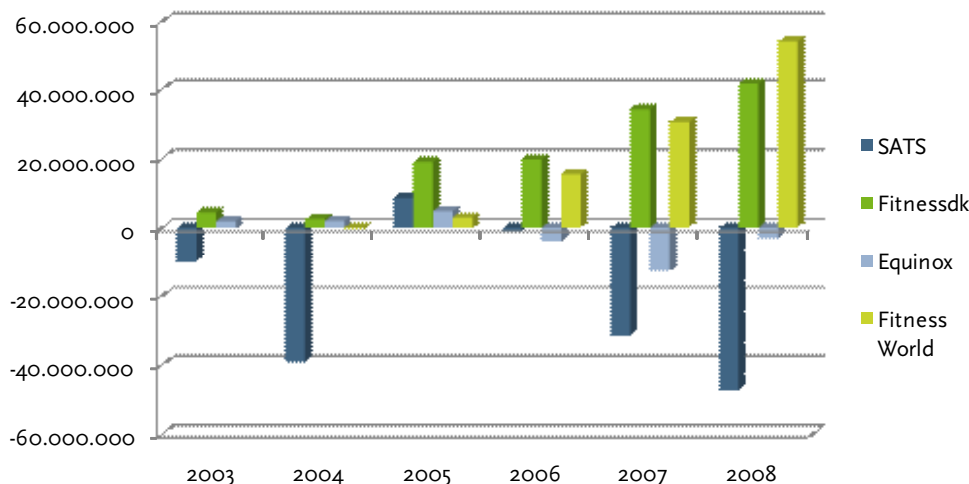
Tallet bygger bl.a. på resultater fra en endnu ikke publiceret undersøgelse fra Statens Folkhälsoinstitut blandt 58.000 svenskere, der når frem til, at cirka 9.000 mænd i alderen 18-34 år har anvendt anabole steroider inden for det seneste år. Det svarer til 0,9 procent af alle mænd i aldersgruppen.

Men på grund af metodiske vanskeligheder er dette tal sandsynligvis i underkanten, vurderer den nye rapport, som derfor ender på et lidt højere tal. Den samme undersøgelse viser i øvrigt, at i alt 22.000 mænd i aldersgruppen 15-54 år på et eller andet tidspunkt har prøvet anabole steroider, mens det kun gælder få kvinder.

Overfører man de svenske tal til det mindre Danmark, svarer det til, at cirka 6.000 mænd i alderen 18-34 år har brugt anabole steroider inden for det seneste år, og at 2-3 gange så mange blandt alle 15-54-årige mænd skulle have prøvet det på et eller andet tidspunkt. Det er noget mindre end de op til 50.000 danske dopingmisbrugere, der er blevet nævnt i danske medier.

Men det er både i Sverige og Danmark vanskeligt at skabe sig et præcist billede af den reelle dopingforekomst, da stofferne er forbudte og tabubelagte.

Fire store kæders primære driftsresultat (EBITDA i kroner)

I de senere år er der sket en polarisering målt på driftsresultaterne for landets engang største kæder. Figuren viser kædernes primære driftsresultater før af- og nedskrivninger, også kaldet EBITDA. Der tages forbehold for forskellige selskabskonstruktioner samt varierende regnskabspraksis.

med SATS Sverige i ét driftsselskab, betyder ifølge kæden selv, at kurven fra 2009 vil vise økonomiske forbedringer.

Desuden har SATS et forholdsvis kapitalstærkt fundament, nemlig ejerne TryghedsGruppen og moderselskabet SATS Group. TryghedsGruppen har erklæret, at de fortsat står bag SATS og trods tilbagegangen tror på, at fitnesskæden har en fremtid på det danske marked.

Ifølge regnskabstallene frem til årsskiftet 2008-2009 tjener fitness dk penge på driften. Om det også har været tilfældet i 2009, må det kommende regnskab vise. Men samtidig er fitness dk's ejere, Parken Sport Entertainment, hårdt ramt af den økonomiske tilbagegang.

En nedskrivning af fitness dk's goodwill på 164 millioner kroner i efteråret 2009 betyder, at kæden ikke er bogført til samme værdi som ved Parkens overtagelse af kæden i 2006. Afkastet fra fitness dk har ikke stået mål med Parkens forventninger ved købet af landets dengang største fitness-kæde målt på antal centre.

Fitness Worlds indtog på markedet er en af hovedforklaringerne på de senere års

omvæltninger i branchen og den negative udvikling hos flere af konkurrenterne.

Fitness World sætter dagsordenen

I 2005 begyndte Fitness World at tilbyde medlemskaber langt under det daværende prisniveau. Ydermere fjernede Fitness World de såkaldte bindingsperioder, hvilket betød, at kunderne ikke længere behøvede at binde sig til en kæde eller et center for en længere tidsperiode.

Fitness World blev på rekordtid Danmarks hurtigst voksende kæde, og et netop offentliggjort koncernregnskab viser, at Fitness World fortsætter sin fremgang med et driftsoverskud på 48 millioner kroner i regnskabsåret 2008/2009. Fitness Worlds indtog på markedet betød, at SATS og fitness dk i januar 2008 fulgte trop med prisnedsættelser og lempelser af medlemsvilkår. Siden da har SATS igen hævet priserne en smule, mens fitness dk i januar 2010 igen satte priserne ned.

Som resultat af fitness dk og SATS' beslutning om at opgive bindingsperioderne er den gennemsnitlige varighed på *fortsættes...*

Udviklingen i antal kommercielle privatejede fitnesscentre

Årstal	2006	2007	2008	2009
Kommercielle centre ved årets udgang	334	380	424	453
Nettotilvækst kommercielle centre i alt	?	22	44	29
Nye kommercielle centre (inkl. opkøb)	?	41	86	55
Lukkede kommercielle centre (inkl. frasalg)	?	19	42	26

Fitness World fortsætter fremgang

Fitness World er siden 2005 stormet frem på det danske fitnessmarked og har senest opkøbt kæden Equinox.

Fremgangen slår igennem i det offentliggjorte koncernregnskab for regnskabsåret 2008/2009, der runder en omsætning på 312 mio. kr. – en stigning på mere end 50 procent i forhold til omsætningen på 200 mio. kr. i forrige regnskabsår.

Men samtidig viser koncernregnskabet, at Fitness World for første gang i kædens historie har haft en mindre tilbagegang i årets resultat fra 23 millioner i 2007/2008 til 22,9 millioner i 2008/2009.

Den administrerende direktør Per Lyngbak Nielsen peger på etableringen af kædens mange nye centre som hovedårsagen til det stagnerede bundlinjeresultat. Men samtidig vurderer han, at Fitness World med de nye centre har en stor medlemstilstrømning, som vil sikre kæden økonomisk fremgang fra 2010.

Trods omsætningsfremgangen har Fitness World dog stadig har et stykke vej op til den omsætning på cirka 426 mio. kr., som fitness dk kunne fremvise i sit seneste offentliggjorte regnskab fra 2008.

et fitnessmedlemskab siden 2008 reduceret markant. Men indtil videre har de øvrige kæders svar ikke ændret afgørende på styrkeforholdene i branchen. Mens Fitness World i 2009 stadig åbnede nye centre, havde fitness dk ingen planer om at ekspandere.

Branchen vokser stadig

Regnskaberne og opkøbene viser, at flere af de store fitnesskæder er økonomisk pressede. Alligevel har der de seneste par år været en stor nettotilvækst i antallet af fitnesscentre i Danmark. I 2007 viste Idans årlige opgørelse en nettotilvækst på ca. 22 centre, og dette tal blev fordoblet i 2008 med ca. 44 flere centre på landsplan.

På det seneste er væksten dog dæmpet – formentlig på grund af den generelle økonomiske tilbagegang i samfundet. I 2009 kom der derfor kun 29 nye centre til.

Samtidig har Fitness World overtaget SATS og Equinox' positioner som markedsledere, men også fitnesskæder organiseret på franchisebasis, bl.a. Motion og trivsel, har formået at ekspandere relativt hurtigt de seneste år.

Endelig er nye specialiserede koncepter som Butterfly woman, hvis centre kun har adgang for kvinder, kommet ind på listen over de ti største kæder opgjort over antallet af fitnesscentre.

Kæder med flest centre

Fitnesskæde	Antal centre
Fitness World	56
Fitnessdk	38
Dansk fitness	19
Motion og trivsel	15
Butterfly woman	15
Sport og fitness	14
SATS	13
Enjoy fitness	12
Loop fitness	11
concept 10 10	10

Antal centre opgjort januar 2010.

De seneste års priskrig på det danske fitnessmarked er kommet forbrugere til gode, men har medført et udskillelsesløb blandt de største aktører med Fitness World som den klare vinder indtil videre. Markedet har samtidig ændret karakter fra at have flere store aktører til i dag at være domineret af fitness dk og Fitness World efterfulgt af en række mindre kæder.

En joker i dette udskillelsesløb er dog stadig Nordens førende fitnesskæde SATS, der trods økonomisk tilbagegang på det danske marked stadig står stærkt med fitnessmarkedets mest kapitalstærke ejer – TryghedsGruppen – i ryggen.

RUNDT OM IDAN

Foto: Mateusz Atroszko

Undersøgelse af foreningsfitness

Idrættens Analyseinstitut står i 2010 for en større undersøgelse blandt medlemmer af foreningsdrevne fitnesscentre under DGI og DIF og Firmaidrættens.

Central bliver en spørgeskemaundersøgelse, der blandt andet har til formål at kortlægge medlemmernes træningsmotive, tilfredshedsgrad og selvvurderede sundhed.

Undersøgelsen bygger på Idans tidligere erfaringer med en lignende medlemsundersøgelse i en række kommercielle fitnesscentre, og projektet vil derfor kunne være med til at belyse en række forskelle og ligheder blandt de kommercielle fitness-kunder og medlemmerne af foreningsdrevne fitnesscentre under konceptet Foreningsfitness.

Medlemsundersøgelsen afsluttes med en projektrapport, som forventes offentliggjort medio 2010. Kasper Lund Kirkegaard bliver projektleder, Karsten Østerlund projektmedarbejder, mens Rebecca Steele bidrager med bl.a. projektkoordination.

Ungdommens 'vagabonder' skal spille mere med

Mange idrætsforeninger oplever frafald blandt unge som den helt store udfordring i disse år. Idrætsaktørerne bør rette opmærksomheden mod forskellige behov, hvis de ønsker at nå en bredere gruppe af unge.

Af Maja Pilgaard, Idrættens Analyseinstitut

Dansk idræt har et ungdomsproblem. Undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner 2007 viser, at færre unge finder vej til en idrætsaktiv fritid end for bare ti år siden.

Især foreningsidrættens oplever medlemsfald blandt unge, mens den generelle idrætsdeltagelse dykker mere moderat. (Se figuren på næste side).

Mange unge ønsker et fleksibelt indhold i fritidslivet, som passer ind i det øvrige travle hverdagsliv. Det kan afføde et mønster af frafald, og mange forenin-

ger oplever, at teenagerne vælger deres forening fra. 26 pct. af 13-15-årige og 23 pct. af 16-19-årige teenagere er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år.

Passer dårligt ind i hverdag

Men i virkeligheden er der mere tale om, at de unge 'mister pusten' i en hektisk livsfase snarere end et frafald.

Over halvdelen af de unge, der er stoppet, dyrker stadig idræt i en ny forening eller under andre organiseringsformer som fitness i et kommercielt center eller aktiviteter på egen hånd. 16-19-årige dyrker lige-

fortsættes...

Stor nordisk idrætskonference

24.-26. november 2010: Idrættens Analyseinstitut og Lokale- og Anlægsfonden er gået med IDA-Mässan i Göteborg om at skabe en ny nordisk idrætskonference med fokus på udviklingen inden for idræt og idrætsfaciliteter i Norden.

De nordiske lande har en fælles opfattelse af idrættens betydning som folkelig bevægelse og vigtig fritidsinteresse for børn, unge og voksne. Men de nordiske idrætsforbund, kommuner og stater vælger ofte vidt forskellige veje, når det drejer sig om at nå målene på idrætsområdet og skabe attraktive idrætsfaciliteter.

Forskellighederne kan være til enorm inspiration, og det er baggrunden for, at Lokale- og Anlægsfonden og Idrættens Analyseinstitut har indgået en samarbejdsaftale med IDA-Mässan om konferencen 'Det Nordiske Idrætsmøde' den 24.-26. november 2010.

Konferencen får fokus på både idrætsfaciliteter, udviklingen i de seneste idrætstrends samt idrætspolitik. Indholdet bliver målrettet idrætsledere i idrætsforeningerne, driftsansvarlige for idrætsanlæg, ansatte i ministerier og kommuner, forskere, arkitekter og virksomheder med relationer til idrættens verden.

Idrætskonferencen bliver en overbygning på IDA-Mässan, der afholdes hvert andet år, og som er Nordens største fagmesse om idræts-, park- og badeanlæg.

Information om tilmelding og program bliver offentliggjort på et senere tidspunkt.

Nordisk forum for topsport

16.-17. marts 2010: Den engelske stadionekspert, Ian Nuttall, holder topmøde for den nordiske sports- og stadionindustri på Nordic Venue Forum i Stockholm den 16.-17. marts.

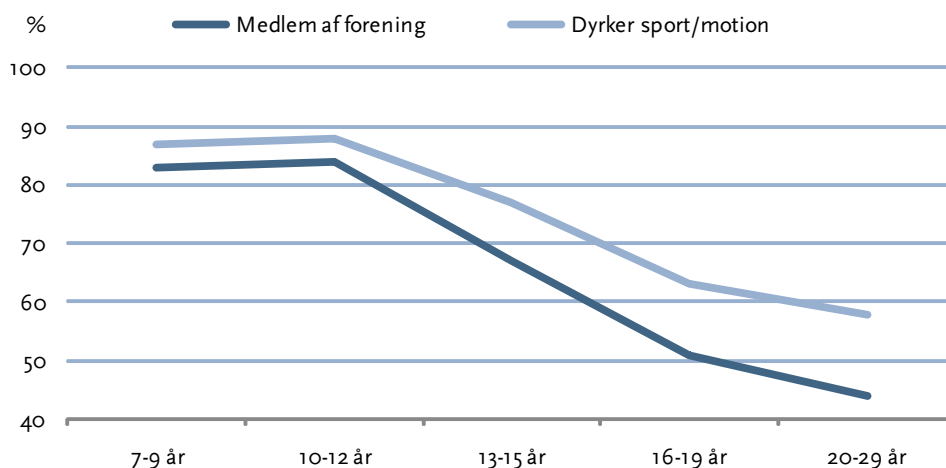
Over to dage vil Ian Nuttall at skabe inspiration og netværk mellem ledere af større skandinaviske sportsanlæg og sportsklubber samt leverandører, kommuner og andre interessenter i branchen.

Formålet er at skabe bedre drift, mere indhold og større omsætning på de større sportsanlæg i Skandinavien og dermed skabe en mere bæredygtig sportsindustri.

På talerlisten er en række bygherrer og driftsherrer af stadionanlæg og arenaer i Europa og Skandinavien og repræsentanter for underholdningsbranchen og sportsindustrien.

Ian Nuttall er grundlægger af branchetidsskrifterne 'Stadia' og 'Auditoria' og ligeledes medstifter af 'European Venue Management Institute'.

Læs mere på konferencensiden: www.nordicvenueforum.com.

Idrætsdeltagelsen blandt børn og unge

Både idrætten som sådan og foreningsidrætten mister mange udøvere, når børn bliver teenagere, men udfordringen er størst for foreningsidrætten.

frem oftere aktiviteter på egen hånd end i forening, og samtidig får de kommercielle fitnesscentre større og større betydning.

De unges 'shoppe-kultur' er derfor ikke nødvendigvis udtryk for en negativ adfærd eller en bevidst fraskrivning af foreningsidrætten, men blot en meget anderledes adfærd, end man er vant til i de traditionelle idrætsforeninger.

Analyserne tyder på, at de karakteristiske egenskaber for idrætsforeninger som frivilligt arbejde, fokus på konkurrence eller det at skulle tage hensyn til andre har minimal betydning for teenagernes fravalg af idrætsforeninger.

I stedet handler det om at få strukturerne i foreningen til at spille sammen i en hverdag med mange forskellige dagsordener. 22 pct. af de unge, der er stoppet i en forening, angiver f.eks., at træningstiderne passede dem dårligt. 18 pct. føler ikke, at idrætsforeningen kunne opfylde de krav, de unge havde til effektiv træning. Det skal altså give mening at bruge tid på idræt i foreningen. Både når det gælder det sociale aspekt og i forhold til at opleve træningen som effektiv.

En stigende andel ser dog ud til helt at stoppe med idræt i ungdomsårene uden at have fundet vej til andre foreninger eller organiseringsformer, når de stopper med at dyrke idræt i en forening. 22 pct. af de 13-15-årige og 37 pct. af de 16-19-årige dyrker ikke idræt regelmæssigt – en stigning i forhold til 1998, hvor andelen var på henholdsvis 12 og 33 pct.

Mod nye 'rejsemål'

Færre idrætsaktive er dog kun den ene side af sagen. For mens flere unge falder fra,

bruger de idrætsaktive mere og mere tid på sport og motion. Nogle befinder sig altså godt med at dedikere meget af fritiden til idrætslige interesser, mens det for andre bliver vanskeligere at få passet ind i hverdagen.

Den polske sociolog Zygmunt Bauman forklarer befolkningens forskellige måder at tackle det senmoderne samfund på gennem udtrykkene 'charterturist' og 'vagabond'. Charterturisten karakteriserer de målrettede, som ved hvad de vil, som ønsker trykthed gennem faste rammer, klare regler og tydelige, planlagte mål. Her ser vi den store andel af teenagere, som rent faktisk dyrker sport eller motion under meget traditionelle vilkår i landets mange idrætsforeninger.

I modsætning hertil står vagabonden eller de omflakkende, som har vanskeligt ved at gennemføre et kontinuerligt forløb. De kræver ofte særlige pædagogiske værktøjer i forhold til støtte og fastholdelse, da de

fortsættes...

Fakta

Artiklen bygger på undersøgelsen 'Danskernes sports- og motionsvaner', som Idan gennemførte i samarbejde med en række organisationer og institutioner i 2007-2008.

Idan udgav i sommeren 2008 en rapport med de vigtigste nøgletal. Herudover har Idan før jul udgivet bogen 'Sport og motion i danskernes hverdag', som væsentligt mere detaljeret beskriver danskerne forhold til idræt.

Find begge udgivelser på Idan.dk.

NYT I IDANS VIDENSBANK

Virker det? Og i givet fald hvorfor? - Evaluering af idrætsprojekter for overvægtige børn

Evaluering af projekter målrettet overvægtige børn, som har fået støtte fra puljen 'Idræt for vanskeligt stillede børn' under Kulturministeriet og Indenrigs- og Socialministeriet.

Annette Michelsen la Cour, Institut for Idræt, Københavns Universitet 2009, december 2009.

København - en by i bevægelse: evaluering af Københavns Kommunes motionsstrategi

Evaluering af motionsstrategien 'København – en by i bevægelse', der har som målsætning at fremme københavnernes fysiske aktivitetsniveau med sigte på at fremme sundheden.

Lise Specht Petersen og Bjarne Ibsen, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund ved Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet, november 2009.

Download eller find links til alle rapporterne i vidensbanken på Idan.dk.

BØGER

Når kroppen bevæges

Fitnessindustriens sammensatte træningskultur er flere gange i de senere år blevet endevendt i akademiske afhandlinger og rapporter fra både Norge, Sverige og Danmark.

Men i rækken af udgivelser er Christina Hedbloms doktorafhandling 'The Body is Made to Move – Gym and fitness Culture in Sweden' et originalt bidrag til forståelsen af den omsiggribende disciplinering af kroppen, som finder sted i fitnesskulturens træningsarenaer.

Hvor mange tidligere sociologiske udgivelser oftest bevæger sig på en let overflade af semikritiske og afstandtagende beskrivelser, insisterer Hedblom via sine minutøst udførte observationsstudier fra fitnesscentre og timelange transskriberede interviews på at finde mening i galskaben.

Resultatet er derfor en langt mere nuanceret fremstilling af fitnesskulturens mange ansigter, hvor tanker om krop, træning, erfaringsdannelse og meningsudsagn smelter sammen i sammensatte fortællinger om træningen og dens retfærdiggørelser.

Hedbloms afhandling er især en overbevisende dokumentation af, hvordan sundhedsvidenskabens objektive kost- og sundhedsråd forvilder sig vej gennem individuelle fortolkningsuniverser og bliver

fortsættes...

har svært ved at opstille og følge mål, som rækker ind i fremtiden. De lever en 'her og nu-tilværelse', som sjældent har rod fæste i en overordnet strategi. I forhold til idrætsdeltagelse kræver disse unge mere end et snævert fokus på selve aktiviteten. De skal motiveres gennem sociale fællesskaber, og ofte har det positiv indvirkning, hvis trænerne kan snakke med om andre ting end blot den isolerede idrætsaktivitet.

Forskere på Center for Ungdomsforskning har tilføjet en tredje kategori til Baumans begreber, nemlig 'de rygsækrejsende'. Her finder vi de fleksible teenagere, der værdsætter friheden, og som hele tiden revurderer deres situation i forhold til de personer, de omgiver sig med. De ønsker konstant at blive bekræftet i, at det de gør, er det rigtige. Det er teenagere, som ønsker at afprøve mange forskellige aktiviteter, og som måske også veksler mellem forskellige organiseringsformer. De orienterer sig kraftigt mod, hvad vennerne gør, og forsøger at finde meningsfulde fællesskaber i de aktiviteter, de involverer sig i.

Sæt fokus på forskellige behov

I en individualiseret verden fyldt med valgmuligheder bliver det i stigende grad overladt til det enkelte individ at tage ansvar for eget liv. For de unge bliver det derfor mere og mere vanskeligt at navigere og træffe vedvarende beslutninger, da de konstant er overladt til sig selv i forhold til at sammensætte en hverdag, der giver mening for den enkelte.

Det kan være én af årsagerne til, at der i disse år foregår en bevægelse fra 'charterturisten' mod den 'rygsækrejsende' og ikke mindst mod den omflakkende 'vagabond' inden for idrætten. Udviklingen matcher dårligt med de traditionelle idrætsforeninger, der primært rummer 'charterturisterne', og som især i ungdomsårene har meget ensopret fokus på netop denne gruppe af unge.

Når mange unge dropper foreningsidrætten, kan det således skyldes, at den paradoksalt nok bevæger sig i modsat retning end teenagernes øvrige hverdagsliv. Mens øvrige facetter af hverdagen skifter karakter og bliver mere omskiftelige i ungdomsårene, intensiverer foreningsidrætten sine aktiviteter og strømmer dem mere og mere for én bestemt målgruppe, nemlig 'de målrettede', som gerne vil øge fokus på træning og præstation.

De unge har altså meget forskellige forudsætninger og behov for at dyrke idræt i en moderne og travl hverdag. Idrætsaktører bør rette opmærksomheden mod dette, hvis de ønsker at nå en bredere gruppe af unge og undgå en yderligere polarisering mellem de meget idrætsaktive og helt inaktive i fremtiden.

Flere steder viser sig allerede forskellige tiltag, som netop er målrettet de fleksible unge. Teenvolley under Dansk Volleyball Forbund samt forsøg med idrætspas i Aalborg Kommune i samarbejde med DGI-Nordjylland er blot to eksempler, som bliver interessante at følge fremover.

lige så uforudsigelige som tsunamiramte landskaber efter flodbølgenes rasen:

Hvad der er sandt, er op til den enkelte. Eneste resterende logik er kroperfaringens logik. At lære at træne rigtigt er således i praksis et spørgsmål om at lære kroppens smerte at kende og finde den smertefølelse, der ikke giver skader, men blot en sund og behagelig ømhed.

Måske er forfatterens sammenfattende konklusion for nem: Det er kroppens bevægelse i sig selv, der motiverer og giver lysten til træning. Meningen med galskaben er 'embodied', for glæden ligger i at praktisere.

Man kan også diskutere, om hun drukner i detaljer. Men man kan ikke beskyldes hende for mangel på originalitet og mod. Hedblom er samtidig så velskrivende og til tider direkte morsom og opfindsom i sine analyser og fortolkninger, at vildfarelser i detaljer bør tilgives af læseren.

Alt i alt medvirker skrivestilen og forskerrolle til en underholdende og lærerig læsning, hvor man som læser også flere gange kommer til at tænke over sine egne erfaringer med sundhed, træning og sandhedsdogmers indflydelse på konkrete handlinger og meninger om det gode liv.

Kasper Lund Kirkegaard

"The Body is Made to Move": Gym and Fitness Culture in Sweden
Christina Hedblom

Acta Universitatis Stockholmiensis
203 sider

En mere udførlig anmeldelse vil blive bragt på idrottsforum.org.

Udgivet af Idan,
Idrættens Analyseinstitut

Nummer 28 - 3. februar 2010

Kanonbådsvej 12A
1437 København K
Telefon: 3266 1030
Fax: 3266 1039
E-mail: idan@idan.dk

Hjemmeside: www.idan.dk

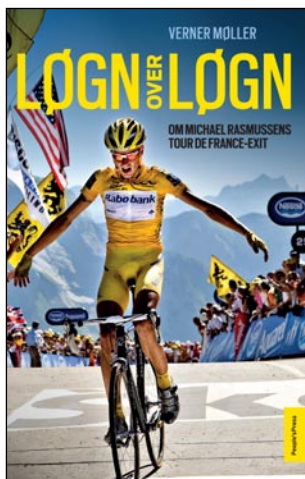
Redaktion:
Søren Bang, redaktør
soeren.bang@idan.dk

Henrik Brandt, direktør (ansv.)
henrik.brandt@idan.dk

Redaktionen er afsluttet den
3. februar 2010.

Et nytteløst udbrud

Anmeldelse: Verner Møllers fanatiske forsvar for cykelrytteren Michael Rasmussen blokerer mod sin hensigt for en nødvendig dopingdebat.

Af Henrik H. Brandt, Idrættens Analyseinstitut

Idrætsforskeren Verner Møllers hæsbæsende anklageskrift om sportens vanvid og moralske fallit bygger på den præmis, at en topatlet af Michael Rasmussens kaliber til hver en tid må indrømmes retten til at bluffe til grænsen af menneskelig anstændighed, fordi det nu engang er elitesportens uigendrivelige natur.

Til gengæld kan enhver idrætsorganisation, sportsvirksomhed eller sportslig myndighed pålignes et til fundamentalisme grænsende krav om millimeterretfærdighed, selv om de opererer i det samme miljø som topatleterne og i sidste instans skaber rammerne for topatleternes ikke ubetydelige indtjening og berømmelse.

Med en sådan præmis er det fuldt ud muligt at puste nyt liv i myten om, at den førende danske Tour-rytters fyring og exit fra en klar vinderposition i Tour de France i 2007 var idræsthistoriens største justitsmord. Desværre hamler den århusianske dopingforskers bog i ensidige fortolkninger og forudindtagethed til hver en tid op med den kampagnejournalistik og personhætz, som i Verner Møllers optik var hovedansvarlig for Michael Rasmussens deroute.

Det forhold, at Michael Rasmussen midt i cykelsportens eksistenstruende troværdighedskrise indlod sig på en kynisk gemmeleg for dopingkontrollen i de mest kritiske uger op til verdens mest eksponeerede og prestigefulde cykelsportsbegivenhed, er i Verner Møllers optik fuldstændig underordnet for det ulykkelige sagsforløb.

Ja, det var ligefrem resultatet af en

sportslig tankegang, at Michael Rasmussen udfoldede de største anstrengelser for at bluffe systemet, forstår man. Det tager lige et par afsnit med Verner Møllers filosofiske tankespring at nå frem til den konklusion, og dér må denne sølle sportsjournalist af en anmelder desværre stå af i respekt for den ophøjede forskning.

Verner Møller tillader ikke sportsjournalister nogen form for kritisk efterprøvning af cykelrytters eller relevante aktørers arbejde. Den slags bør sportsjournalister afholde sig fra for ikke at blive nyttige idioter for suspekterede interesser. Sportsjournalister bør overlade det til idrætsforskere med en langt mere sofistikeret licens til at motivfortolke og karaktermyrde at bedrive den kritiske virksomhed, for sportsjournalister forstår simpelthen ikke de uigendrivelige beviser for, at Morlil er en sten.

Når det er sagt, har Verner Møller en række væsentlige pointer om dopingkampens ømme punkter og sportens til tider dubiøse aktører i sin bog. Der er al mulig grund til kritisk at teste dopingreglerne og forvaltningen af dem.

Man kan ikke være uenig i, at også andre hovedrolleindehavere i Rasmussen-sagaen – som Rabobank, UCI og ASO – må tilskrives en god del dobbeltmoral og for UCI's vedkommende også en pæn portion inkompetence i forvaltningen af de sportslige regler. Det var ikke mindst de forhold, der førte til, at Michael Rasmussen overhovedet kom til start i de famøse franske cykelløb i 2007.

Det er bare brandærgerligt, at Verner Møller ved at basere sin kritik på en så håbløs case som Michael Rasmussen kommer til at sende en helt nødvendig debat på vildspor. Ja, man fristes til at sige, at Verner Møllers ensidige tolkninger af regler og begivenhedsforløb kun tjener til at marginalisere ham selv fra det emne, der optager ham mest. Deri deler den århusianske professor på sælsom vis skæbnefællesskab med bogens hovedperson.

Løgn over løgn – om Michael Rasmussens Tour de France-exit
Verner Møller

People's Press
342 sider
Pris: 249 kr. (vejl.)